

11.11.2025

Asiantuntijalausunto ympäristövaliokunnalle esityksestä jätelain muuttamiseksi HE 166/2025 vp

Sumi Oy toimii pakkaustuottajayhteisönä Suomessa, jonka toiminnan piiriin kuuluvat myös SUP-tuotteet. Kiitämme asiantuntijalausuntopyynnöstä ja kutsusta ympäristövaliokunnan kuulemiseen 13.11.2025.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan jätelakiin muutoksia, jotka koskevat eräiden kertakäyttöisten muovituotteiden (SUP-tuotteet) tuottajan kustannusvastuuta tietyistä kuntien toteuttamista toimista roskaantumisen ehkäisemiseksi ja siivoamiseksi. Esityksen mukaan tuottajien kunnille maksamat korvaukset perustuisivat pääsääntöisesti kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen vuosikustannukseen. Myös korvausmenettelyyn ehdotetaan muutoksia. Lisäksi ehdotetaan, että tuottajan kustannusvastuuta laajennettaisiin nikotiinipussien aiheuttaman roskaantumisen ehkäisemiseen ja siivoamiseen. Muutokset johtuisivat kansallisista tarpeista.

Nikotiinipussit

Mielestämme nikotiinipusseja ei tule lisätä tuottajavastuun piiriin kuuluviksi SUP-tuotteiksi. Varsinkaan kun ne eivät sisällä muovia. Tavoite ehkäistä ja vähentää nikotiinipusseista aiheutuvaa roskaantumista on sinänsä kannatettava, mutta esitetty asetus ei sisällä keinoja asetetun tavoitteen saavuttamiseksi. Nikotiinipussien lisääminen tuottajan kustannusvastuun piiriin olisi kansallinen lisäys SUP-direktiiviin (EU 2019/904) verrattuna, sillä nikotiinipussit eivät kuulu direktiivin soveltamisalaan. Ehdotettu lisäys asetukseen on myös direktiivin muovinkorvaustavoitteen vastainen. Ehdotettu lisäys asetukseen on luokiteltavissa lähinnä veroluonteiseksi pisteveroksi, joka kohdentuu tässä tapauksessa nikotiinipusseihin. Kyseessä on erityisvero, jolla ei ole muuta perustetta kuin verotuottojen kerääminen kunnille.

Kiinteämääräinen korvaus

Pidämme esitystä siirtyä kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen korvaukseen ymmärrettävänä ja perusteltuna, vaikka esitykseen sisältyy paljon avoimia kohtia. Kiinteämääräinen korvaus kieltämättä parantaa tuottajien korvaustason ennakoitavuutta. Mutta SUP-direktiivin 8 artiklan 4 kohdan säännös edellyttää, etteivät tuottajan korvaamat kustannukset saa ylittää kustannuksia, jotka ovat välttämättömiä tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvien toimien toteuttamiseksi kustannustehokkaasti.

Tuottajien keräyksestä ja siivoamisesta maksamat korvaukset on oltava todellisten kustannusten mukaisia, eikä niiden tule ylittää kuntien todellisia menoja. Nykyisin maksettava kiinteä korvaus on 4,79 euroa asukasta kohti, vaikka kuntien raportoimat todelliset kustannukset ovat olleet selvästi alhaisemmat. Vuonna 2023 kuntien raportoima kustannus oli vain 4,10 euroa asukasta kohti, mikä osoittaa korvausten ja todellisten kustannusten välisen kuilun. Vuosina 2023 ja 2024 tuottajat ovatkin maksaneet kuntien raportoimia kustannuksia korkeampia kiinteitä korvauksia. Asetusta uudistettaessa onkin tärkeää huomioida kuntien tehostunut toiminta ja raportoidut alhaisemmat kustannukset, jotta korvausjärjestelmä olisi oikeudenmukainen ja kustannustehokas. Korvausten määrää tulisi tarkistaa siten, että ne perustuvat ajantasaiseen ja todelliseen kustannustietoon.

Miten varmistetaan se, ettei tuottajien korvattavaksi määrätty asukaskohtainen korvaus ylitä kustannuksia, jotka ovat välttämättömiä tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvien toimien

11.11.2025

toteuttamisessa. Jo tehdyt selvitykset osoittavat, että kustannushajonta kunnissa on erittäin suurta. Kustannus kohdistuu maksettavaksi rekisteröityneistä pakkaustuottajista noin 6 %:lle. Kertakäyttöisiä pakkauksia tuotetaan vuosittain yli 600 000 t, mutta SUP-pakkauksia tuotetaan vain noin 40 000 t. Tämä tarkoittaa, että kertakäyttöisistä pakkauksista vain noin 7 % on SUP-pakkauksia.

Oma kysymys liittyy myös siihen, kuinka kiinteämääräisestä kustannustasosta päätetään direktiivin edellyttämällä tavalla. SUP-direktiivin 8 artiklan 4 kohta edellyttää, että tuottajan kattamat kustannukset vahvistetaan asianomaisten toimijoiden kesken avoimella tavalla. Yksi ongelma on myös se, että korvauksen perustuessa kiinteämääräiseen asukaskohtaiseen kustannukseen asianosaisten kuulemiselle ei olisi välttämättä enää tarvetta.

Kiinteämääräiseen korvaukseen siirtymisen välttämätön edellytys on kuntien velvoite ilmoittaa kustannuksista. Sumi Oy kannattaa vahvasti esitystä, että kunnan velvollisuus ilmoittaa viranomaiselle jätehuolto- ja siivoustoimien kustannukset edelliseltä vuodelta korvattaisiin velvollisuudella toimittaa viranomaiselle selvitys edellisenä vuonna toteutetuista jätehuolto- ja siivoustoimista ja niiden kustannuksista. Kunta olisi oikeutettu tuottajien maksamiin korvauksiin toimitettuaan selvityksen viranomaiselle määräaikaan mennessä. Kuntien toimittaman selvityksen avulla voitaisiin varmistaa, että korvauksia maksetaan vain niille kunnille, jotka ovat toteuttaneet tuottajan kustannusvastuun piiriin kuuluvia toimia. Selvityksen avulla voitaisiin myös kerätä tietoa kuntien jätehuolto- ja siivoustoimien kustannuksista.

Tuottajien kustannusosuuden määräytyminen oikeudenmukaisesti

Esityksessä todetaan, että tupakkatuotteille on oltava erilliset keräysastiat ja tupakkatuotteiden tuottajat vastaavat niiden hankintakustannuksista. Näin ollen tupakkatuotteita ei kerätä samaan keräysastiaan muiden SUP-tuotteiden kanssa. Kuitenkin tuottajien kustannusosuutta määritettäessä 48 b § Tuottajan kustannusvastuu tietyistä kuntien toteuttamista jätehuolto- ja siivoustoimista sekä 48 d § Tuottajien kunnille maksaman korvauksen määräytyminen tupakkatuotteet ovat osa SUP-tuotteiden jätteen keräyskustannuksia. Tämä ei ole oikeuden mukainen laskenta malli, vaan tupakkatuotteille on määritettävä oma keräysastioiden tyhjennyskorvaus, koska ne tyhjennetään erillään SUP-tuotteista. Korvauslaskennan perusteen ei siis voi olla että tupakkatuotteet ovat osa muiden SUP-tuotteiden jätteenkeräyksestä maksamaa korvausta.

Poikkeaminen tuoteryhmittäisestä kustannusten jakamisperusteesta

Esityksessä todetaan, että Lupa- ja valvontavirasto voi poiketa 48 d §:n 4 momentin nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetystä tuoteryhmittäisestä kustannusten jakamisperusteesta, jos tuottaja tai tuottajayhteisö osoittaa, että tuotteen ja tuoteryhmän osuus keräytystä tai siivotusta roskasta on olosuhteiden muuttumisen johdosta merkittävästi pienempi kuin mitä asetuksessa säädetty kustannusten jakamisperuste osoittaa.

Esitämme, että tekstiä muutetaan seuraavasti: "Lupa- ja valvontavirasto veloitetaan korjaamaan 48 d §:n 4 momentin nojalla annettavassa valtioneuvoston asetuksessa säädetystä tuoteryhmittäisestä kustannusten jakamisperusteesta, jos tuottaja tai tuottajayhteisö osoittaa, että tuotteen ja tuoteryhmän osuus keräytystä tai siivotusta roskasta on olosuhteiden muuttumisen johdosta merkittävästi pienempi kuin mitä asetuksessa säädetty kustannusten jakamisperuste osoittaa."

Kunnioittavasti,
Sumi Oy

Mika Surakka

11.11.2025

toimitusjohtaja